

Οδηγίες για Διαχειριστές Γης Πλαίσιο για την ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ ΓΗΣ

Αρχές και συστάσεις από το
CASCADE με τη συμβολή τελικών
χρηστών και διαχειριστών γης

Αρχή 1: Το ευρύτερο περιβάλλον της εγκαταλειμμένης γης αλλάζει με ποικίλους και απρόσμενους τρόπους: η υποβαθμισμένη γη δεν έχει πλέον τις ίδιες επιδόσεις, ενώ δεν μπορεί να ανακτηθεί αυτόματα

- ✓ Προσαρμογή στις περιβαλλοντικές αλλαγές για την εκμετάλλευση των νέων επιδόσεων του οικοσυστήματος
- ✓ Διατήρηση των χρήσεων γης σε συγκεκριμένο επίπεδο για την αποφυγή ριζικών αλλαγών στο τοπίο και μείωσης της παραγωγικότητας

Το περιβάλλον της εγκαταλειμμένης γης μπορεί να εξελιχθεί με ποικίλους τρόπους, ανάλογα με τους περιοριστικούς παράγοντες (π.χ. τύπος εδάφους, διαθεσιμότητα νερού, τοπογραφία).

Ο τύπος της βλάστησης μπορεί να αλλάξει (π.χ. από χορτολιβαδική έκταση σε θαμνολιβαδική ή σε δάσος)* (1).

Αν η γη ήταν ιδιαίτερα υποβαθμισμένη πριν την εγκατάλειψη, ή αν οι περιβαλλοντικές συνθήκες δεν ευνοούν την άμεση αποκατάσταση της γης, η υποβάθμιση του εδάφους μπορεί να συνεχίζεται ακόμα και μετά την εγκατάλειψη της γης**.

Αυτό σημαίνει ότι οι επιδόσεις της γης θα αλλάξουν, και χωρίς την ύπαρξη σημαντικών επενδύσεων, μπορεί να μην επανέλθει ποτέ η χρήση γης στην κατάσταση πριν την εγκατάλειψη.

Επομένως σε κάποιες περιοχές θα ήταν επιθυμητός ο σχεδιασμός της προσαρμογής της χρήσης γης***, ενώ σε κάποιες άλλες επιθυμητή θα ήταν απλά η διατήρηση της προηγούμενης χρήσης γης (π.χ. εκ περιτροπής βόσκηση για τη διατήρηση των βοσκότοπων, καλλιέργειες με μεγαλύτερες περιόδους αγρανάπαυσης).

Μπορεί να γίνει ειδική διαχείριση της εγκαταλειμμένης γης όσο αφορά στη βιοποικιλότητα της.

Η διαχείριση της γης συμπεριλαμβάνει επίσης επιλογές όπως η **αναβλάστηση της εγκαταλειμμένης γης (2)**, η εκ περιτροπής βόσκηση, ή κάποια άλλη εναλλακτική χρήση.

**Με την εγκατάλειψη της γης δεν αυξάνεται πάντα η βλάστηση. Η έλλειψη σωστής διαχείρισης οδηγεί κάποιες φορές σε σοβαρή υποβάθμιση του εδάφους

***Η μελισσοκομία, ο τουρισμός και η αιολική ενέργεια είναι πιθανές εναλλακτικές χρήσεις της εγκαταλειμμένης γης

Αρχή 2: Οι περιβαλλοντικές αλλαγές στη βλάστηση, στο έδαφος και στο νερό μετά από την εγκατάλειψη της γης μπορούν να οδηγήσουν σε νέους κινδύνους, που απαιτούν ειδική διαχείριση

- ✓ Παρακολούθηση του περιβάλλοντος και προσαρμογή της διαχείρισής του στους νέους κινδύνους
- ✓ Ανανέωση και αναβλάστηση των εγκαταλειμμένων περιοχών για την πρόληψη της διάβρωσης του εδάφους, της πλημμύρας ή της περαιτέρω υποβάθμισης του εδάφους

Οι περιβαλλοντικές αλλαγές στην εγκαταλειμμένη περιοχή, σε συνδυασμό με τη διακοπή της διαχείρισής της, μπορεί να προκαλέσει νέα προβλήματα, όπως πυρκαγιά, διάβρωση του εδάφους, πλημμύρες με τις ανάλογες επιπτώσεις εντός και εκτός της περιοχής.

Η παρατήρηση και συστηματική παρακολούθηση του περιβάλλοντος* θα πρέπει να συνεχιστεί παρά την εγκατάλειψη. Η διαχείριση θα πρέπει να συμπεριλάβει τους νέους κινδύνους όπως την πυρκαγιά (λόγω αύξησης της βιομάζας), τις κατολισθήσεις (λόγω της εγκατάλειψης των αναβαθμίδων και των δρόμων), τις πλημμύρες και τη διάβρωση.

Επιλογές κατά τη διαχείριση της γης είναι η **αραίωση της καύσιμης ύλης (3)** και η **αναβλάστηση της εγκαταλειμμένης γης (2)**, ειδικά στην περίπτωση μεγάλης υποβάθμισης, ώστε να επιτευχθεί η εκ νέου αναβάθμιση της περιοχής και να αποτραπούν οι επιπλέον αρνητικές επιπτώσεις.

*Παραδείγματα αναβλάστησης και συστηματικής παρακολούθησης της βλάστησης

Αρχή 3: Η γη που δε χρησιμοποιείται ή που δεν έχει οικονομική αξία σήμερα, μπορεί στο μέλλον να αποκτήσει αξία και να επαναχρησιμοποιηθεί

Συστάσεις:

- ✓ Διατήρηση υποδομών (π.χ. δρόμοι, αναβαθμίδες, αρδευτικά δίκτυα)
- ✓ Διατήρηση γνώσης για τις μελλοντικές γενιές
- ✓ Έρευνα για νέες αναδυόμενες αγοραστικές ευκαιρίες

Μια γη μπορεί να μην έχει οικονομική αξία ή να μην είναι παραγωγική στο παρόν, ωστόσο, μπορεί να έχει πολιτισμική αξία.

Αλλαγές σε επιδοτήσεις, στην αγορά ή στο περιβάλλον μπορεί να συμβάλλουν στην αλλαγή της κατάστασης και να αυξήσουν τη ζήτηση γης, είτε για προηγούμενες είτε για νέες χρήσεις.

Υποδομές όπως δρόμοι, αρδευτικά δίκτυα και αναβαθμίδες θα πρέπει να διατηρούνται σε βασικό επίπεδο, καθώς είναι απαραίτητες για τη μελλοντική πρόσβαση και χρήση της γης*. Τυχόν καταστροφή τους θα οδηγούσε σε αυξημένο κίνδυνο κατολίσθησης, πλημμύρας και διάβρωσης.

Η γνώση που σχετίζεται με τη γη και τις προηγούμενες χρήσεις της, θα πρέπει να διατηρηθεί ως βάση για την αειφόρο χρήση της στο μέλλον.

*Υποδομές που δε χρησιμοποιούνται, όπως αναβαθμίδες και μονάδες αποθήκευσης νερού, θα πρέπει να διατηρούνται

Αρχή 4: Η έλλειψη εργατικού δυναμικού αποτελεί περιοριστικό παράγοντα για περιοχές που τείνουν να εγκαταλειφθούν

- ✓ **Ενισχύονται δραστηριότητες που απαιτούν χαμηλής έντασης εργασία για τη διαχείριση/διατήρηση της γης**
- ✓ **Προώθηση συνεργασίας και ενεργής συμμετοχής των διαχειριστών γης στη βέλτιστη αξιοποίηση της τρέχουσας χρήσης και διαχείρισης**

Σε περιοχές όπου υπάρχει μετανάστευση ή εγκατάλειψη γης, ίσως είναι δύσκολο να διατηρηθεί η προηγούμενη διαχείριση και χρήση γης λόγω έλλειψης εργατικού δυναμικού.

Για τη διατήρηση της γης και της πιθανότητας επιστροφής σε παλιότερες χρήσεις γης, οι τρόποι διαχείρισης θα πρέπει να εστιάζουν σε δραστηριότητες που απαιτούν χαμηλής έντασης εργασία (π.χ. από καλλιέργειες σε δασοκομία, από εκτροφή προβάτων σε εκτροφή βοοειδών)*.

*Παραδείγματα καλλιέργειας ζωοτροφών σε πρώην καλλιεργήσιμες εκτάσεις (αριστερά) και δασοκομία (δεξιά)

Οι απαιτήσεις σε εργασία κατά τη διαχείριση της γης μπορούν να ελαττωθούν με τη συνεργασία των χρηστών και διαχειριστών που έχουν απομείνει. Αυτοί μπορούν να μειώσουν τα κόστη και τις απαιτήσεις σε εργασία με την από κοινού χρήση των εργαλείων και του μηχανικού εξοπλισμού, και με τη συμμετοχή και συνεργασία όλων στις κύριες εργασίες, όπως για παράδειγμα στην αποκατάσταση της γης ή στη βελτίωση της πρόσβασης σε αυτήν.

Η συμμετοχή των διαχειριστών γης σε αποφάσεις διαχείρισης, και η ανταλλαγή ιδεών και απόψεων μεταξύ των διαχειριστών γης και της τοπικής αυτοδιοίκησης*, μπορεί να οδηγήσει σε νέες χρήσεις γης και νέα μέτρα προσαρμογής, τα οποία θα απαιτούν λιγότερη χειρωνακτική εργασία, όπως για παράδειγμα γήπεδα γκολφ ή περιοχές για πεζοπορία.

*Συνεργασία και ανταλλαγή γνώσεων και ιδεών με τους διαχειριστές γης

Οι περιοχές μελέτης του CASCADE στη νότια Ευρώπη

Αυτές οι οδηγίες αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του CASCADE WP7 με τη συμβολή χρηστών και διαχειριστών γης σε όλες τις περιοχές μελέτης

Συγγραφείς: Matteo Jucker Riva, Hanspeter Liniger, Gudrun Schwilch, (Centre for Development and Environment CDE, University of Bern, Switzerland); Με τη συμβολή ερευνητών και συνεργατών από τις περιοχές μελέτης του CASCADE

Φωτογραφίες: Matteo Jucker Riva

Σχεδιασμός: Nichola Geeson, (MEDES Foundation, Italy)

Ευχαριστούμε τους Domenico Latronico, Vito Cirigliano, Orlando De Mare, Egidio Tito, Domenico Muscolino, Salvatore De Marco, Mino Iacovino (Ιταλία) για τη συμβολή τους

Το έργο **CASCADE** χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα European Commission FP7, ENV.2011.2.1.4-2 - 'Behaviour of ecosystems, thresholds and tipping points', EU Grant agreement: 283068. Ημερομηνία έναρξης: 1 Jan 2012, ημερομηνία λήξης 30-06-2017. Διάρκεια 66 μήνες.

Πληροφορίες επικοινωνίας

Ιστοσελίδα έργου: www.cascade-project.eu

Πληροφοριακό σύστημα έργου: www.cascadis-project.eu

Συντονιστής έργου: Prof. Dr. Coen Ritsema - coen.ritsema@wur.nl

Διαχειριστής έργου: Erik van den Elsen - erik.vandenelsen@wur.nl

Επικοινωνία: Dr. Nichola Geeson - nicky.geeson@gmail.com

Επιστημονικός υπεύθυνος ΕΕ: Federico Nogara - federico.nogara@ec.europa.eu

Αποκήρυξη Η πλήρης αποκήρυξη του έργου CASCADE και τα πνευματικά δικαιώματα βρίσκονται στην ιστοσελίδα: <http://tinyurl.com/cascade-disclaimer> or on the CASCADE website.